

Työeläkevakuuttajien hallintoa koskeva lainsäädäntö ja hyvä hallintotapa

Hallinnon peruskoulutuspäivä 8.5.2018

Outi Aalto
johtava lakiasiantuntija
Twitter: @OutiKt

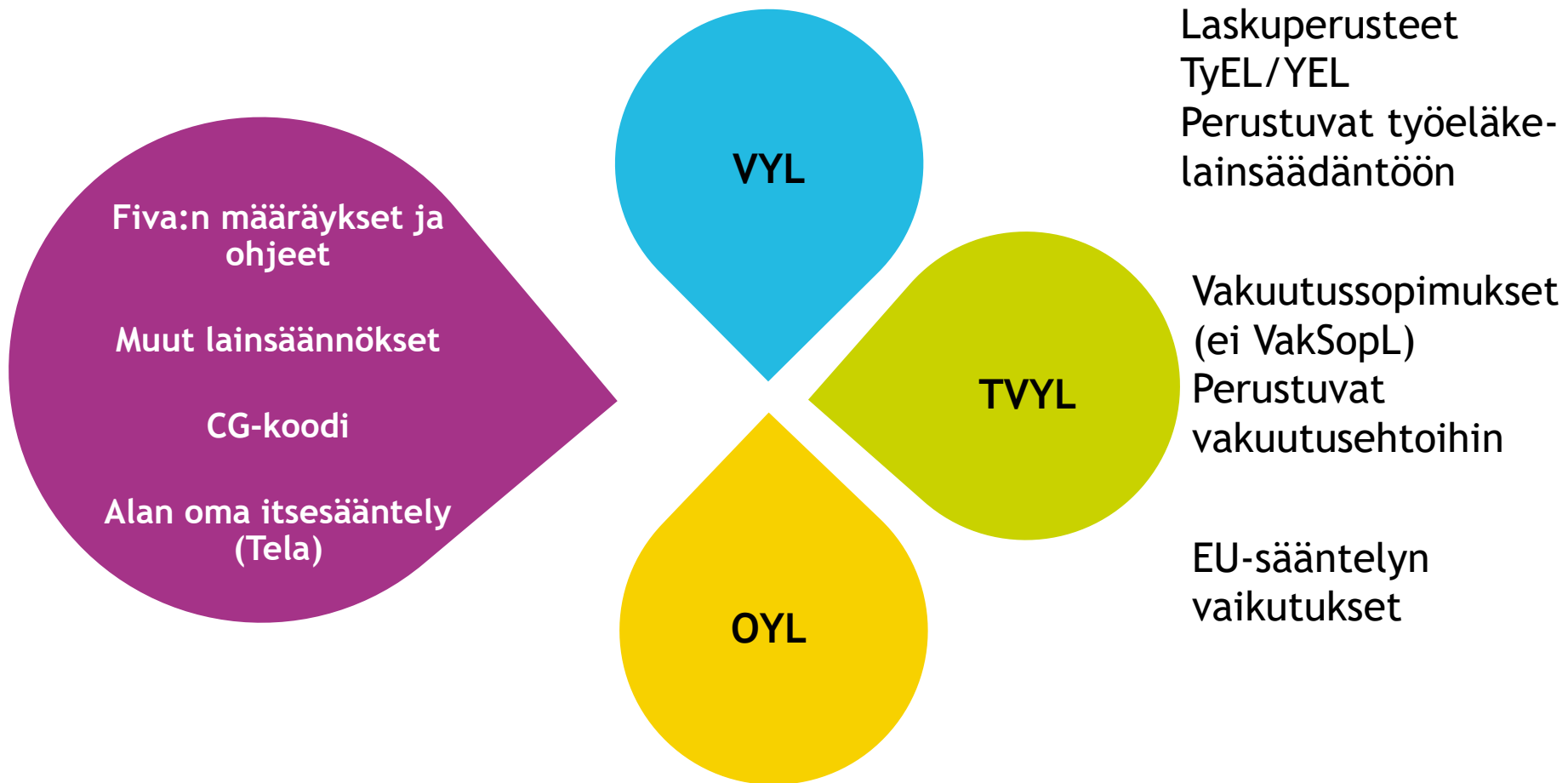
Sisältö

1. Säännöskehikot
2. Hyvä hallintotapa - Corporate Governance säännöstö
3. Työeläkeyhtiön hallinnon toimielimet: roolit ja tehtävät
4. Kevan hallinto: toimielimet ja niiden tehtävät
5. Hallinnon jäsenen velvollisuudet ja vastuut
6. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta
7. Yhteenveto

1. Säännöskehikot

Työeläkeyhtiöiden säännelty hallinto

Lainsäädäntö

- Laki työeläkevakuutusyhtiöistä (354/1997), TVYL
- Laki Kevasta (66/2016)
- Vakuutusyhtiölaki (521/2008), VYL
- Osakeyhtiölaki (624/2006), OYL
- Muita lakeja
 - Kirjanpitolaki (1336/1997)
 - Tilintarkastuslaki (1141/2015)
 - Henkilötietolaki (523/1999), uusi tietosuojalaki (HE 9/2018)
- EU-säätely
 - Tietosuoja
 - Arvopaperi
 - Kilpailu
 - Kirjanpito ja tilinpäätös

Hallintoon vaikuttavia säännöksiä

- Fivan määräykset ja ohjeet
 - Hallintoa koskeva määräys- ja ohjekokoelma, uusi MOK voimaan 1.4.2017 (2/2017)
 - Markkinaosapuolten, työeläkevakuutusyhtiöiden ja rahastoyhtiöiden julkinen sisäpiirirekisteri (13/2013, 1.6.2015 voimaan työeläkeyhtiöiden osalta)
- Hallinnointikoodi, Corporate Governance 2015, Arvopaperimarkkinayhdistys ry
- Pörssin sisäpiiriohje pörssiyhtiöille
 - Noudatetaan soveltuvin osin työeläkeyhtiöissä (vapaaehtoinen)
- Yhtiön oma riskienhallinta
- Telan itsesäätely
- Valvonta
 - Finanssivalvonta valvoo yhtiöiden hallintoa
 - VM valvoo Kevaa

Laki työeläkevakuutusyhtiöistä (TVYL)

- TVYL, erityissäännökset työeläkevakuutusyhtiöistä
 - Toiminnan tarkoitus
 - Omistus
 - Perustaminen
 - Osakkuus
 - **Yhtiön hallinto (4 luku)**
 - Tilintarkastus
 - Vastuuvelka
 - Vakavaraisuuspääoma
 - Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö
 - Sijoitustoiminnan järjestäminen
 - Kilpailun valvonta
 - Yhtiöiden sulautuminen, jakautuminen sekä vakuutuskannan ja työnantajankohtaisen vakuutuskannan luovuttaminen

Työeläkeyhtiön toiminnan tarkoitus

- Työeläkevakuutusyhtiön tehtävänä on harjoittaa *sosiaaliturvaan kuuluvaa lakisääteistä eläkevakuutusliikettä* hoitamalla TyEL:n ja YEL:n mukaisen eläketurvan toimeenpanoa ja yhtiölle tätä varten kertyviä varoja vakuutusten käsittämät edut turvaavalla tavalla (TVYL 2 §)
- Ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin TyEL ja YEL ja niihin suoranaisesti liittyvää jälleenvakuutusta
 - Yhtiöjärjestyksessä maininta mitä vakuutusta yhtiöllä on oikeus harjoittaa (TVYL 3 §)

”Työeläkevakuutusyhtiön hallintopäätösten taustalla ja lähtökohtana, koskivatpa ne mitä työeläkevakuutusyhtiön liiketoiminnan haaraa tahansa, on *aina lakisääteisen sosiaalivakuutuksen toteuttaminen.*”
(HE 96/2014 vp)

Vakiintunut EU-oikeudellinen asema

- Suomen liittymissopimus ETAan ja Euroopan Unioniin
 - Neuvoteltiin lakisääteisen eläkevakuutuksen erityisasema
- Perustelut erityisasemalle:
 - Työeläkejärjestelmän rahoitus perustuu pääosin jakojärjestelmään (n. 3/4 koko rahoituksesta), jossa menot katetaan vuosittain perittävillä maksuilla
 - Jakojärjestelmäominaisuus edellyttää, että rahoitusperusteista säädetään kaikkia eläkelaitoksia sitovasti samalla tavalla
 - Lisäksi kyse lakisääteisestä sosiaaliturvaan kuuluvasta vakuutuksesta
 - Henkivakuutusdirektiivit eivät direktiivien soveltamisalarajoituksen vuoksi koske

Ei liitännäistoimintaoikeutta

- Omistus toisessa työeläkevakuutusyhtiössä kielletty
 - Ei saa omistaa ilman Fivan lupaa toisen työeläkevakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia
- Omistusta vieraalla toimialalla rajoitettu 50 prosenttiin
 - Ei saa hankkia ilman Fivan lupaa kirjanpitolaissa tarkoitettua määräysvaltaa muuta kuin vakuuttamistoimintaa harjoittavassa yhteisössä
 - Poikkeus: yhtiöt, joiden toimintaa voidaan pitää työeläkevakuutustoimintaan liittyvänä (esim. IT-yritys) ja asunto- tai kiinteistöyhtiöt
- ... lisäksi 10 prosenttiin luotto- ja muista rahoituslaitoksista
 - Ei saa ilman Fivan lupaa omistaa yli 10 % osakkeista tai kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä
 - Rajoitus ei koske rahastoyhtiötä

Työeläkevakuutusyhtiön osakkuus

- Työeläkevakuutusyhtiö voi olla yhtiömuodoltaan joko vakuutusosakeyhtiö (myös julkinen) tai keskinäinen vakuutusyhtiö
- Keskinäisen työeläkevakuutusyhtiön omistajina ovat vakuutuksenottajat (työnantajat), vakuutetut (työntekijät) ja mahdolliset takuuosuuksien omistajat

Toiminnan sääntelyä

- Varojen erillisuus ja käyttö (TVYL 21-24 §)
- Sijoitustoiminnan järjestäminen (TVYL 26-28 §), Fivan MOK:ssa tarkempia ohjeita ja määräyksiä
 - Hallituksen laadittava yhtiölle sijoitussuunnitelma ja vastattava sen pitämisestä ajan tasalla
 - Hallitus vastaa yhtiön varojen sijoittamisesta, sijoitusvaltuuksien asianmukaisuudesta sekä sijoittamisen riskeistä
 - Fivalle toimitettava hyväksytty sijoitussuunnitelma ja muut siihen liittyvät hallituksen päätökset (mm. omistajaohjauksen periaatteet ja vastuullisen sijoittamisen periaatteet)

Omistajaohjauksen periaatteet

- STM:n HE valmisteilla, jolla tarkoitus uudistaa työeläkevakuutusyhtiöiden ja Kevan omistajaohjauksen periaatteiden laatimista ja julkistamista koskevia säännöksiä
- Lisäksi vastaavat säännökset eläkesäätiölain, vakuutuslainsäädännön, Merimieseläkekassan, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) ja valtion eläkerahaston (VER) osalta
- Muutokset pohjautuvat VM:n osakkeen omistajien oikeudet työryhmään, joka implementoi EU-direktiiviä
- Direktiiviä ei sovelleta eläkelaitoksiin, mutta ministeriöillä vahva näkemys siitä, että voimassaolevan sääntelyn tarkentaminen tässä yhteydessä tarpeen, jotta varmistetaan institutionaalisten sijoittajien ja muiden merkittävien sijoittajien yhdenmukainen kohtelu

2. Hyvä hallinnointitapa

Corporate Governance-säännöstö

”Työeläkeyhtiöt noudattavat vapaaehtoisesti ja soveltuvin osin Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia”

Suomen listayhtiöiden Hallinnointikoodi 1/2

- Uudistettu koodi voimassa 1.1.2016 lähtien
 - Pörssiyhtiöille laadittu kokoelma hyvää hallinnointia koskevista suosituksista
 - Koodi täydentää lakisääteisiä menettelytapoja
 - Noudata tai selitä-periaate (comply or explain-periaate) -> poikkeaminen perustellusta syystä
 - Tavoitteena:
 - 1) Yhtenäistää pörssiyhtiöiden ja käytäntöjä ja tiedottamistapoja
 - 2) Edistää avoimuutta, läpinäkyvyyttä, vertailukelpoisuutta ja hyvää hallinnointitapaa
- Tukee suomalaisten pörssiyhtiöiden arvonmuodostusta ja kiinnostavuutta sijoituskohteena

Suomen listayhtiöiden Hallinnointikoodi 2/2

- Työeläkeyhtiöt noudattavat soveltuvin osin ja vapaaehtoisesti
- Yhtiöt kertovat koodin noudattamisesta verkkosivuillaan
- Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä
 - Annetaan toimintakertomuksesta erillisenä
 - Perustuu Suomen listayhtiöiden Hallinnointikoodiin
 - Poikkeamat Hallinnointikoodin suosituksista esitetään selvityksessä
- Lisätietoja Arvopaperimarkkinayhdistyksen sivuilta www.cgfinland.fi

3. Työeläkeyhtiön hallinnon toimielimet

Roolit ja tehtävät

Työeläkevakuutusyhtiön hallinto

YHTIÖKOKOUS

HALLINTONEUVOSTO

Vaalivaliokunta

HALLITUS

Valiokunnat: (nimitys-, palkkio- ja tarkastusasiat)

Toimitus-
johtaja

Työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvosto

- Työeläkeyhtiöissä pakollinen (OYL vapaaehtoinen)
- Yhtiökokous valitsee ja vahvistaa palkkiot
- Koostuu palkansaajia ja työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista jäsenistä
 - Yhtä monta kumpiakin ja näiden lukumäärä vähintään puolet hallintoneuvoston jäsenmäärästä
 - Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset (mm. TVYL 12 § ja Fiva-MOK)
- Oltava puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja
 - Hallintoneuvosto valitsee keskuudestaan, toisen oltava vakuutettujen edustajien ehdottama henkilö
- Vakuutusyhtiölaki ja osakeyhtiölaki
 - VYL 6:6 §, menettely toimivaltaisen toimitusjohtajan tai hallituksen puuttuessa
 - OYL 6:3-6 §, hallituksen päätöksenteko, jäsenen esteellisyys, kokoontuminen
 - OYL 6:11-13 § ja 22 §, hallituksen jäsenen toimikausi, eroaminen, erottaminen ja hallintoneuvoston tiedonsaanti

Hallintoneuvoston tehtävät

Kaikki hallintoneuvoston tehtävät määritelty laissa (TVYL 9 d §)

Ei voida antaa muita tehtäviä

Ei voida oikeuttaa edustamaan yhtiötä

Valitsee yhtiön hallituksen jäsenet ja vahvistaa jäsenten palkkiot

Valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa

Valitsee vaalivaliokunnan

Oikeus vaatia ylimääräisen yhtiökokouksen koollekutsumista sekä kutsua yhtiökokous koolle (VYL 5:4 §)

Hallintoneuvosto valvoo yleisesti yhtiön hallintoa

Hallintoneuvostolle ei kuulu varsinaisia operatiivisia tehtäviä

Hallintoneuvoston tiedonsaanti

- Hallintoneuvoston valvonta jälkikäteistä valvontaa
- Laaja tiedonsaantioikeus perustuen osakeyhtiölakiin (OYL 6:22 §)
 - Kytketty tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisiin tietoihin
- Hallituksen, hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan annettava tietoa
 - Esim. hallituksen pj kootusti ja hallitus päättää kokouksessa
 - Hyviin tapoihin ei kuulu esim. soittelu hallituksen jäsenille
- Tiedonsaanti kokouksessa tai myös yksittäisen jäsenen pyynnöstä
 - Ei rajattu ainoastaan kokouksiin
 - Käytännössä HN puheenjohtajan välityksellä
- Hallintoneuvoston on väh. kerran vuodessa kuultava kokouksessaan tilintarkastajaa yhtiön taloudellisesta asemasta ja sisäisestä valvonnasta sekä muista tilintarkastuksessa esiin tulleista seikoista

Työeläkeyhtiön vaalivaliokunta

- Vaalivaliokunnan jäsenet valitsee hallintoneuvosto
 - Jäsenet työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvoston /hallituksen jäseniä
 - Puolet jäsenistä valitaan vakuutuksenottajien ja puolet vakuutettujen hallintoneuvostoedustajien ehdottamista henkilöistä
- Vaalivaliokunta valmistelee
 - yhtiökokoukselle ehdotuksen hallintoneuvoston palkkioiksi ja jäsenvalinnoiksi
 - hallintoneuvostolle ehdotuksen hallituksen jäsenten palkkioiksi ja jäsenvalinnoiksi
- Yhtiöjärjestyksessä tarkempia määräyksiä vaalivaliokunnasta mm. kokoonpano, valinta ja toiminta

Työeläkeyhtiön hallitus

- Hallintoneuvosto valitsee hallituksen ja vahvistaa palkkiot
- Vähintään kolme jäsentä
- Yhtä monta palkansaajia ja työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamia jäseniä
 - Molempia yhtä monta ja lukumääräisesti puolet hallituksen jäsenistä
 - Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset (TVYL 12 § ja Fiva-MOK: Työeläkeyhtiön johdon kelpoisuus ja johdon kelpoisuuden ja hyvämaineisuuden arviointi, Fit & Proper)
- Hallituksella oltava puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja
 - Hallitus valitsee keskuudestaan. Toisen oltava vakuutettujen ehdottama.
 - Hallintoneuvosto voi myös nimittää (pj/varapj.) jos yhtiöjärjestyksessä on tästä määräys
- Vakuutusyhtiölakia ja osakeyhtiölakia sovelletaan:
 - VYL 6:6 (Menettely toimikelpoisen hallituksen tai toimitusjohtajan puuttuessa)
 - OYL 6:2,3,5-7 § (hallituksen päätöksenteko, jäsenen esteellisyys, kokoontuminen, pöytäkirja, tehtävien siirtäminen)

Lisäksi hallitukseen ja sen jäseniin sovelletaan osakeyhtiölain 6 luvun 2, 3, 5-7, 11-16 ja 25-28 §:ää (TVYL 9 f §).

Hallituksen toiminnasta

- Sovelletaan vakuutusyhtiölain tai osakeyhtiölain säännöksiä
 - Kokooneminen
 - Päätöksenteko ja pöytäkirja
 - Tiedonsaanti
- Määräenemmistö päätös (TVYL 10 §)
 - Hallituksen päättäessä tai tehdessä ehdotusta
 - 1) Yhtiön osakepääoman tai takuupääoman korottamisesta tai alentamisesta
 - 2) Sulautumisesta
 - 3) Vakuutuskannan luovuttamisesta tai vastaanottamisesta
 - 4) Takuupääomasta ja voitonjaosta
 - 5) Työeläkevakuutusyhtiön sijoitussuunnitelmasta

Hallituksen päätökseksi tulee se mielipide, jota vähintään 2/3 hallituksen läsnäolevista jäsenistä on kannattanut

Hallituksen jäsenen kelpoisuusvaatimukset

- Henkilökohtaiset
 - Kelpoisuus ja hyvämaineisuus (Fit & Proper)
 - Hyvä työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemus
 - täyttyy kun kokemusta toisen tyel-yhtiön hallituksesta, muuta rinnastettavaa kokemusta työeläkelaitoksesta tai suoritettu kattava perehdytyskoulutus
- Kollegiaaliset
 - Hyvä sijoitustoiminnan asiantuntemus
 - Vähintään 1/3 hallituksen jäsenistä
 - Hallituksen valiokuntia valittaessa tulee varmistua siitä, että jäsenillä valiokunnan toimialaan nähden riittävä ammattitaito ja pätevyys

Työeläkevakuutusyhtiön johto

Hallintoneuvosto

Hallitus

Tehtävänä huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. (OYL 6:2)
Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon asianmukaisesta järjestämisestä.
Edustaa yhtiötä.

Toimitusjohtaja

Yhtiön juoksevan hallinnon hoitaminen hallituksen ohjeiden mukaisesti. Vastaa kirjanpidon ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä.
Voi edustaa yhtiötä tj:n tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Valiokunnat TVYL 10 §

Nimitys-, palkkio- ja tarkastusasiat

Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja

- Yhtiöllä oltava toimitusjohtaja, jonka hallitus nimittää
 - Varatoimitusjohtajaan sovelletaan samoja säännöksiä kuin toimitusjohtajaan
- Kelpoisuus ja hyvämaineisuus (Fit & Proper)
 - Hyvä työeläkevakuutustoiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohdon tuntemus
 - Fiva-MOK: riittävän pitkä työkokemus vastaavissa tehtävissä tai riittävän pitkä muu työkokemus sekä kattava koulutus
- Yhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko ei saa olla työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtajana
- Toimitusjohtaja ei saa olla yhtiönsä hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen
- Lisäksi sovelletaan esteellisyys säännöksiä ja OYL:n säännöksiä toimitusjohtajasta

Toimitusjohtajan tehtävät (Yleistoimivalta, OYL 6:17)

- Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain,
 - jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai
 - hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa -> hallitukselle on annettava mahdollisimman pian tieto toimista

Tehtävien siirtäminen (OYL 6:7)

- Hallitus voi yksittäistapauksessa tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tehdä päätöksen tj:n yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa silloinkin, kun yhtiöllä on toimitusjohtaja
- Hallitus voi saattaa hallituksen tai tj:n yleistoimivaltaan kuuluvan asian yhtiökokouksen päätettäväksi
 - Hallituksen jäsenelle on varattava tilaisuus olla läsnä ja käyttää puheoikeutta yhtiökokouksessa (TVYL 10 §)

Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset (TVYL 12 §)

- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsen/toimitusjohtaja ei voi olla:
 - Oikeushenkilö tai alaikäinen
 - Henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja **tai** toimikelpoisuutta on rajoitettu **tai** on konkurssissa **tai** liiketoimintakiellossa
- Vähintään puolella hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella (poikk. Fivan lupa)
- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsen tai toimitusjohtaja ei saa olla toisen työeläkevakuutusyhtiön hallituksen/hallintoneuvoston jäsen
- Sidonnaisuus: Hallituksen/hallintoneuvoston pj. sekä 2/3 muista jäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole saman tai toisen finanssialan yrityksen (vakuutusyhtiö, luotto- ja rahoituslaitos tai näiden omistusyhteisö, rahastoyhtiö...) palveluksessa, toimitusjohtajana tai hallinnon jäsenenä
- Toimitusjohtaja ei saa olla em. yrityksen palveluksessa, toimitusjohtajana tai tilintarkastajana

Työeläkeyhtiön johdon kelpoisuuden ja hyvämaineisuuden yhteisarviointi (Fit & Proper) MOK

- Hallintoneuvoston/hallituksen jäsen, varajäsen, tj. tai tj:n sijainen
- Työeläkeyhtiö vastaa, että edellytykset täyttyvät sekä valittaessa että tehtävässä toimiessa
- Ilmoitus viimeistään 2 vkoa ennen tehtävässä aloittamista
- Hyvämaineisuus:
 - Ei ole tuomittu viimeisen 5 vuoden aikana vankeusrangaistukseen
 - Ei ole tuomittu viimeisen 3 vuoden aikana sakkorangaistukseen, joka osoittaisi ilmeisen sopimattomuuden tehtävään
 - Ei muutoin ole aikaisemmalla toiminnalla osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tehtävään
- Fiva voi myös omasta aloitteestaan arvioida Fit & Proper sopivuutta tehtävässä. Arviointia varten toimitettava tiedot & perusteet Fivalle.

4. Kevan hallinto

Kevan hallinto

Valtuuskunta (kausi 4 v)

-> VM määrää

- 26 jäsentä Kuntaliiton ehdottamista henkilöistä
- 4 jäsentä kunta-alan pääsopijajärjestöjen esityksestä

Hallitus (kausi 2 v)

-> valtuuskunta valitsee

- 9 jäsentä, joista 2 kunta-alan pääsopijajärjestöjen esityksestä

Toimitusjohtaja

-> valtuuskunta valitsee

- Johtaa Kevan toimintaa hallituksen alaisena

Sijoitusneuvottelukunta

- Hallitus kutsuu jäsenet
- 10 jäsentä (3 edustajaa VM:stä, 1 TEM:stä ja 2 pääsopijajärjestöistä)

Työelämän kehittämisryhmä

- Hallitus valitsee jäsenet

1.1.2017 alkaen laki Kevasta:

8 § Valtuuskunta

9 § Hallitus

14 § Kevan johto

22 § Sijoitusneuvottelukunta

Kevan johtosääntö: Työelämän kehittämisryhmä

Valtuuskunnan lakisääteiset tehtävät

- 1) Valitsee hallituksen jäsenet ja tilintarkastajan
- 2) Hyväksyy johtosäännön, lisäeläkesäännön ja tilisäännön
- 3) Valitsee toimitusjohtajan
- 4) Päättää luottamushenkilöiden palkkioista ja korvauksista
- 5) Päättää jäsenyhteisöjen eläkemaksuista
- 6) Vahvistaa tilinpäätöksen, myöntää vastuuvapauden hallitukselle ja muille tilivelvollisille
- 7) Hyväksyy budjetin seuraavaksi vuodeksi ja toiminta- ja taloussuunnitelman kolmeksi tai useammaksi vuodeksi

Hallituksen lakisääteiset tehtävät

- 1) Valmistele valiokunnassa käsiteltävät asiat ja huolehtii valtuuskunnan päätösten toimeenpanosta
- 2) Ohjaa ja valvoo Kevan toimintaa
- 3) Laatii eläkevarojen sijoittamista koskevan suunnitelman sekä käsittelee muutkin sijoitustoiminnan kannalta periaatteellisesti tärkeät tai laajakantoiset asiat
- 4) Päättää jäsenyhteisöhakemuksen hyväksymisestä (osakeyhtiöt, yhdistykset, säätiöt)
- 5) Vahvistaa omistajaohjauksen periaatteet
- 6) Hyväksyy kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista
- 7) Päättää Kevan merkittävästä liiketoimesta johdon ja sen lähipiiriin kuuluvan kanssa
- 8) Huolehtii Kevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (lakisääteinen 1.1.2017 alkaen)

5. Hallinnon jäsenen velvollisuudet ja vastuut

Työeläkeyhtiön johdon / hallituksen jäsenen velvollisuuksia 1/3

- Työeläkeyhtiön johtamistapa (TVYL 9 a §)
 - Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on johdettava yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti
- Huolellisuusvelvoite (VYL 1:23 §)
 - Vakuutusyhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä vakuutusyhtiön etua
- Yhdenvertaisuus (VYL 1:22 §)
 - Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkaalle tai muulle epäoikeutettua etua vakuutusyhtiön tai toisen osakkaan kustannuksella

Työeläkeyhtiön johdon / hallituksen jäsenen velvollisuuksia 2/3

- Salassapitovelvollisuus (VYL 30:1 §)
 - Työeläkeyhtiön palveluksessa oleva tai hallituksen/hallintoneuvoston jäsen ei saa ilmaista sellaista tietoa sivulliselle, jonka hän on saanut toimielimen jäsenenä
 - Salassa pidettävät tiedot: vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskeva seikka taikka liike- tai ammattisalaisuus
 - Salassapitovelvollisuuden rikkominen on rangaistava teko
 - VYL:n mukaan tuomitaan RL:n mukaisesti joko salassapitorikos (RL 38:1) tai salassapitorikkomus (RL 38:2) tai virkasalaisuuden rikkominen (RL 40:5 §)

Työeläkeyhtiön johdon / hallituksen jäsenen velvollisuuksia 3/3

- Hallituksen jäsenen esteellisyys (TVYL 10 a §, koskee myös toimitusjohtajaa)
 - Hallituksen jäsen ei saa osallistua hänen ja työeläkevakuutusyhtiön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn
 - Hän ei myöskään saa osallistua työeläkevakuutusyhtiön ja kolmannen välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, jos hän on palvelussuhteessa kolmanteen, kolmantena olevan yhteisön tai säätiön toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa, hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka jos hänelle on odotettavissa sopimuksesta olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa työeläkevakuutusyhtiön edun kanssa
 - Koskee myös muuta oikeustointia kuin sopimusta sekä oikeudenkäyntiä ja muuta vastaavaa menettelyä, jossa yhtiö käyttää puhevaltaa

Korostetaan hallituksen jäsenen riippumatonta asemaa

Hallintoneuvoston jäsenen vastuu

- Hallintoneuvoston jäsenen vastuuta koskevat samat säännökset kuin hallituksen jäsenen vastuuta
- Käytännössä vastuu arvioitavaksi harvoin, koska:
 - Hallintoneuvoston tehtävät rajattu
 - HN ei tee liiketoimintapäätöksiä tai hallintoon liittyviä päätöksiä
- Vastuu voi aiheutua hallituksen tai toimitusjohtajan valvonnan laiminlyönnistä
 - Tai siitä että jäsenet eivät riittävästi paneudu kysymyksiin, jotka edellyttävät hallintoneuvoston päätöstä
- Myös vaitiolovelvollisuuden rikkominen voi aiheuttaa vastuun

Vahingonkorvausvastuu (VYL 28:2, johtohenkilön vahingonkorvausvastuu)

- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on tehtävässään huolellisuusvelvoitteen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle
- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava myös vahinko, jonka hän on tehtävässään muuten tätä lakia tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle, osakkaalle tai muulle henkilölle
- Koskee myös vahinkoa, joka on aiheutettu rikkomalla TVYL:iä tai lakisääteistä eläkevakuutusta koskevia perusteita

6. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Yleiset hallintovaatimukset (TVYL 12 b §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava yhtiön *toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä ja toimiva hallintojärjestelmä*, jossa vastuualueet on määritelty
 - tekee mahdolliseksi terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden noudattamisen toiminnassa
- Työeläkevakuutusyhtiön on asianmukaisin toimin varmistettava toimintansa jatkuvuus ja säännöllisyys kaikissa tilanteissa ja tätä varten yhtiöllä on oltava hallituksen hyväksymä jatkuvuussuunnitelma
- Työeläkevakuutusyhtiöllä oltava hallituksen hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet ainakin:
 - sisäisestä valvonnasta
 - riskienhallintajärjestelmästä
 - sisäisen tarkastuksen järjestämisestä
 - palkitsemisesta
 - toimintojen ulkoistamisen järjestämisestä
- Yhtiön hallituksen on säännöllisesti arvioitava hallintojärjestelmää, kirjallisia toimintaperiaatteita ja jatkuvuussuunnitelmaa

Yleiset hallintovaatimukset (TVYL 12 b §)

- Vastuu hallintojärjestelmästä on aina hallituksella
 - Hallintojärjestelmä toimiva yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden
 - Selkeä vastuualueiden määrittely, mikä mahdollistaa terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden noudattamisen toiminnassa
 - Laatua ja laajuutta arvioitaessa korostuvat toiminnan riskien luonne ja suuruus sekä vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset
 - Selkeä ja toimiva hallintojärjestelmä edellyttää:
 - valta-, vastuu- ja raportointisuhteet on organisaatiossa määritelty, jaettu ja erotettu toisistaan
 - Tiedonkulku on varmistettu ja esteetöntä

Hyvä hallinto (MOK)

- Hyvä hallinto täyttää seuraavat vaatimukset:
 - Keskeisten toimintojen osalta *kirjallisesti määritellyt periaatteet* sekä *selkeät määrälliset ja laadulliset tavoitteet*
 - Tavoitteiden määrittelyssä huomioon *terveet ja varovaiset liikeperiaatteet*. Erityisesti huomioon *vakuutettujen ja vakuutusentottajien oikeudet ja edut*
 - Toimintatavat ja tavoitteet saatetaan koko henkilöstön tietoon
 - Hallitus voi valvoa *tehokkaasti ja riippumattomasti* toimitusjohtajaa ja muuta toimivaa johtoa
 - Hallitus laatii kirjallisen työjärjestyksen (keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet)

Sisäinen valvonta (TVYL 12 d §, MOK)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava toimiva ja tehokas sisäinen valvonta, joka kattaa yhtiön *kirjanpidon, hallinnon, sijoitustoiminnan ja muut keskeiset toiminnot*
- Oltava suhteessa kunkin toiminnon riskeihin
- Toimivuuden vuoksi vahvistettava organisaatio, jossa tehtävät, päätösvalta ja vastuut jaettu
- Vastuun määritykset dokumentoitava kirjallisesti
- Sisäiseen valvontaan kuuluu *asianmukaisen raportoinnin* varmistaminen yhtiön kaikilla organisaatiotasolla
 - Järjestettävä siten, että hallintoelimet saavat tietoa
 - Raporttien oltava osa jatkuvaa toimintakulttuuria
 - Kiinnitettävä erityistä huomiota tieto- ja muuta turvallisuutta koskeviin riittäviin valvontatoimiin

Compliance 1/2 (MOK)

- Sisäiseen valvontaan kuuluu *säännösten noudattamista valvova toiminto (compliance)*
- Compliance-toiminnon tulee olla järjestetty suhteessa yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen (määräys=m)
- Compliance-toiminto tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan varmistaa, että työeläkevakuutusyhtiön henkilöstö noudattaa virallista normistoa sekä työeläkevakuutusyhtiön ohjeita ja sääntöjä (m)
- Toiminnolla tarkoitetaan toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen riippumatonta valvontaa

Compliance 2/2 (MOK-ohjeet)

- Toiminnan tarkoituksena ennaltaehkäistä riskien ja ei-toivottujen liiketoimintamallien toteutumista
- Tukee hallitusta luotettavan hallinnon järjestämisessä
- Toimii tiiviissä yhteistyössä hallintoelinten, johdon, lakiasioiden, muun raportoinnin, liiketoiminnan sekä sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen kanssa
- Toimii hallituksen tietokanavana yhtiön menettelytavoista
- Toimii kilpailutekijänä
- Tunnistaa ja arvioi ennakkoon säännösten noudattamattomuuteen liittyviä hallinnollisia seuraamuksia
- Kouluttaa ja neuvoo, laatii ohjeistusta/suosituksia
 - Code of Conduct-ohjeistus, eturistiriitatilanteita koskevat toimintaperiaatteet ja lahjonnan vastaiset toimenpiteet
- Seuraa, tiedottaa ja ohjeistaa lainsäädännön muuttumisesta aiheutuvia toiminnan muutostarpeita

Sisäinen tarkastus (TVYL 12 e §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä oltava sisäinen tarkastus, joka arvioi yhtiön sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyttä ja tehokkuutta
- Sisäisen tarkastuksen oltava riippumaton yhtiön operatiivisesta toiminnasta, oltava oikein mitoitettu, tarvittaessa voidaan ulkoistaa
- Sisäisen tarkastuksen tuloksista väh. kerran vuodessa raportoitava hallitukselle ja toimitusjohtajalle
 - Toimenpidesuosituksien johdolle
 - Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on myös varmistaa, että sen suosittamiin toimenpiteisiin ryhdytään

Sisäinen tarkastus, MOK

- Hallitus vastaa, hyväksyttävä vuosittainen tarkastussuunnitelma
- Hallituksen järjestettävä sisäisen tarkastuksen organisaatioasema sekä toimivalta selkeäksi sekä varmistettava yhtiön toimintojen riippumaton ja objektiivinen tarkastus
- Sisäinen tarkastus mitoitettu oikein valvottavan kokoon ja toimintaan ja riittävä ammattitaito ja kokemus
- Voidaan ulkoistaa, mutta sisäisen tarkastuksen johdon ja valvonnan aina oltava organisaation oma osa
- Oltava riippumaton tarkastettavista toiminnoista ja tilintarkastuksesta. Tulisi kuitenkin olla kiinteä osa yhtiön organisaatiota.
- Raportointi suoritettava siten, että tj ja hallitus ilman turhaa viivästystä voivat ryhtiä toimiin epäkohtien poistamiseksi

Riskienhallinta (TVYL 12 c §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä oltava yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä riskienhallintajärjestelmä, joka kattaa yhtiöön kohdistuvien riskien ja riskien yhteisvaikutusten jatkuvan tunnistamisen, mittaamisen, seurannan, valvonnan ja raportoinnin
- Riskienhallinnan on katettava seuraavat osa-alueet:
 - 1) varojen ja vastuiden hallinta;
 - 2) sijoitukset;
 - 3) maksuvalmius;
 - 4) keskittymäriskin hallinta ja
 - 5) operatiivisten riskien hallinta
- Yhtiöllä oltava hallituksen hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet yhtiön riskienhallintajärjestelmästä

Riskienhallinta ½ (MOK)

- Riskienhallinta tarkoittaa
 - Strategioita
 - Prosesseja
 - Raportointimenettelyjä
 - Ehkäiseviä toimenpiteitä
- Tunnistetaan, valvotaan, mitataan, seurataan ja hallitaan riskejä
- Hallitus vastaa riittävästä riskienhallinnasta, hyväksyy kaikki merkittävät riskienhallintaa koskevat periaatteet (m)
- Sisällytettävä toimivaksi osaksi organisaatorakennetta ja päätöksentekoprosesseja (m)
- Oltava toiminnallisesti riippumaton riskiä ottavista toiminnoista (m)
- Oltava riskienhallintaan riittävät menetelmät (m)

Riskienhallinta 2/2 (MOK-määräykset)

- Hallituksen vuosittain hyväksyttävä yhtiön koko toiminnan kattavat kirjalliset toimintaperiaatteet riskienhallintajärjestelmästä
- Riskienhallinnan toimintaperiaatteet
 - Määriteltävä yhtiön merkittävimmät riskit, mittarit, riskinoton rajat, riskienhallinnan tavoitteet, riskinhallintatoimenpiteet, vastuut ja valvontaperiaatteet
 - Määritettävä riskinoton rajat, kuka vastaa riskinotosta, miten riskiä mitataan ja seurataan
 - Miten riskeistä raportoidaan
- Vähintään vuosittain hallitukselle riskienhallinnan kokonaistilanne

Palkitsemisjärjestelmä (TVYL 12 f §, MOK)

- Työeläkevakuutusyhtiön palkitsemisjärjestelmän tulee olla yhtiön toiminnan tarkoituksen ja tavoitteiden mukainen sekä vastata yhtiön pitkän aikavälin etua
- *Palkitsemisjärjestelmässä on erityisesti otettava huomioon työeläkevakuutusyhtiön toiminnan tarkoitus sosiaaliturvaan kuuluvan lakisääteisen eläkevakuutusliikkeen harjoittajana*
- Palkitsemisjärjestelmän tulee olla sopusoinnussa yhtiön riskien-hallinnan kanssa ja edistää sitä
- Palkitsemisjärjestelmä ei saa kannustaa liialliseen riskinottoon
- Palkitsemisvaliokunta valmistelee palkkiopolitiikan ja varmistaa sen toimivuuden (ohje=o)
- Hallitus vahvistaa palkkiopolitiikan osana kirjallisia toimintaperiaatteita ja valvoo sekä seuraa sen täytäntöönpanoa (o)
- Hallintoneuvoston tulisi seurata ja vahvistaa hallituksen jäsenten palkkioiden kehitystä (o)
- Hallituksen tulisi arvioida palkkiopolitiikan toimivuutta ja rakennetta aika-ajoin (o)

Palkitsemisjärjestelmä (MOK-ohje)

- Julkistetaan selkeällä ja helposti ymmärrettävällä tavalla
- Itsenäinen selvitys tai tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä
- Ainakin seuraavat tiedot:
 - Palkitsemisen toimintaperiaatteiden ja palkkiopolitiikan määrittelyn päätöksentekoprosessi
 - Palkkiopolitiikan ja tuloksen välinen riippuvuus
 - Tuloksen mittaamisen ja riskipainotuksen perusteet
 - Periaatteet, joita sovelletaan palkkiopolitiikan muuttuvia osia maksettaessa
 - Tulospohjaiseen palkkiopolitiikkaan sovellettavat muut keskeiset periaatteet
- Ajantasainen luettelo palkitsemisjärjestelmän piiriin kuuluvista henkilöistä

Luottamustehtäviä koskeva luettelo (TVYL 10 c §)

- Työeläkevakuutusyhtiön tulee ylläpitää ajantasaista julkista luetteloa, josta käyvät ilmi tiedot **yhtiön hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan jäsenyyksistä** muiden taloudellisesti tai yhteiskunnallisesti merkittävien yhteisöjen tai säätiöiden hallituksissa, hallintoneuvostoissa tai niihin rinnastettavissa toimielimissä lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiöitä
- Luetteloon merkitään myös tiedot työeläkevakuutusyhtiön **palveluksessa olevien muuhun ylimpään johtoon kuuluvien taikka yhtiön puolesta sijoituspäätöksiä tekevien tai valmistelevien henkilöiden jäsenyyksistä** muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallituksissa, hallintoneuvostoissa tai niihin rinnastettavissa toimielimissä, jotka liittyvät heidän työtehtäviinsä, lukuun ottamatta jäsenyyksiä asunto-osakeyhtiöissä.
- Julkistettava ja helposti saatavilla, esim. www-sivut

Eturistiriitatilanteita koskevat toimintaperiaatteet (TVYL 10 d §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava hallituksen hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista
 - Dokumentoitava ja suunniteltava toimenpiteet, jotka toteutettava mahdollisesti esiintyvien eturistiriitatilanteiden tunnistamiseksi
- Etsittävä mahdolliset toimintaan liittyvät keskeiset eturistiriitatilanteet
 - Tavoitteena tukea erityisesti yhtiön sijoitustoiminnan päätöksenteon riippumattomuutta
- Arvioitava suhtautuminen esim. yhtiön johdon erilaisiin kaupankäynteihin

Liiketoimet johdon ja sen lähipiiriin kuuluvien kanssa 1/ 2 (TVYL 10 e §)

- Merkittävät liiketoimet yhtiön ja sen johtoon kuuluvien välillä päätetään aina yhtiön hallituksessa
- Johto ja sen lähipiiri liiketoimen toisena osapuolena:
 - 1) Työeläkeyhtiön hallintoelimet/tilintarkastaja (henkilökohtaisesti)
 - Hallintoneuvoston jäsen
 - Hallituksen jäsen
 - Toimitusjohtaja
 - Tilintarkastaja, varatilintarkastaja tai muu tilintarkastusyhteisön toimihenkilö, jolla on päävastuu tilintarkastuksesta
 - 2) Muu ylimpään johtoon kuuluva henkilö, jolla oikeus tehdä tulevaa kehitystä ja toiminnan järjestämistä koskevia päätöksiä
 - 3) Johdon lähipiiri
 - 1-2 kohdissa tarkoitetun henkilön aviopuoliso, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli, vähintään 1 v. samassa taloudessa asunut aviopuoliso tai edunvalvonnassa oleva vajaavaltainen

Liiketoimet johdon ja sen lähipiiriin kuuluvien kanssa 2/2 (TVYL 10 e §)

- Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen päätettävä yhtiötä koskevasta merkittävästä liiketoimesta silloin, kun liiketoimen toisena osapuolena on lähipiiriläinen
- Työeläkevakuutusyhtiön pidettävä ajantasaista julkista luettelo merkittävistä liiketoimista, niiden osapuolista ja keskeisistä ehdoista (ei hetut eikä nimet)
- Luettelon ylläpito järjestettävä luotettavalla tavalla
- Luetteloon merkityt tiedot säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä

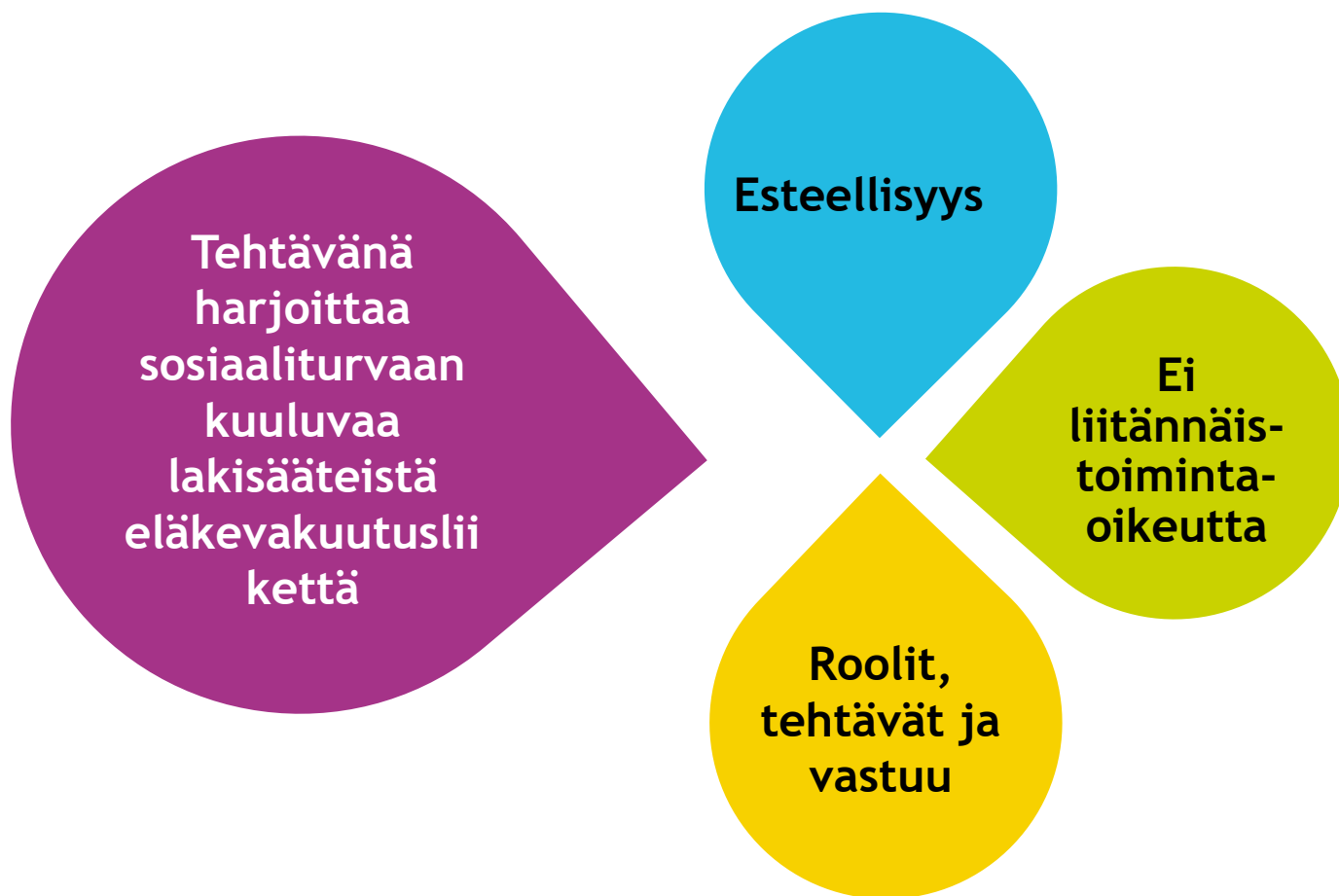
Sisäpiiriläiset (TVYL 12 g-i §, Lähipiiri-MOK)

- Työeläkevakuutusyhtiön sisäpiiriläisen ilmoitettava sisäpiirirekisteriin arvopaperiomistuksensa ja käymänsä kaupat (myös vajaavaltaisen, jonka edunvalvoja on, tekemät kaupat sekä yhteisön/säätiön, jossa itsellä tai vajaavaltaisella on suoraan tai välillisesti määräysvalta, tekemät kaupat)
- **Sisäpiiriläiset**
 - 1) hallituksen jäsen ja varajäsen
 - 2) toimitusjohtaja ja tj:n varamies
 - 3) tilintarkastaja, varatilintarkastaja ja tilintarkastusyhteisön toimihenkilö, jolla päävastuu yhtiön tilintarkastuksesta;
 - 4) työeläkevakuutusyhtiön palveluksessa oleva henkilö, jolla mahdollisuus vaikuttaa yhtiön varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen
 - 5) tai joka muutoin saa säännöllisesti haltuunsa osakkeita tai rahoitusvälineitä koskevaa sisäpiiritietoa

Sisäpiiri-ilmoitus

- **Sisäpiiriläisen lähipiiri**
 - 1) vajaavaltainen, jonka edunvalvoja sisäpiiriläinen on
 - 2) yhteisö tai säätiö, jossa sisäpiiriläisellä on suoraan tai välillisesti määräysvalta
 - 3) yhteisö tai säätiö, jossa vajaavaltaisella, jonka edunvalvoja sisäpiiriläinen on, on suoraan tai välillisesti määräysvalta.
- Ei koske hallintoneuvoston jäseniä (Ei kiinteää yhteyttä sijoitustoimintaan)
- Yhtiö pitää julkista sisäpiirirekisteriä ja jos arvopaperit on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, tiedot voidaan hankkia suoraan sieltä
- Sisäpiiri-ilmoitus 14 päivän kuluessa tehtävään nimittämisestä

Yhteenveto

Kiitos!

Outi Aalto
johtava lakiasiantuntija

outi.aalto@tela.fi

Twitter: @OutiKt